

SZEGEDI

Megjelenik
havonta
kétszer

KATOLIKUS TUDÓSÍTÓ

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
Belvárosi Plébánia
Tel. 1136.

Apponyi Albert gróf

(1846—1933.)

Írta: *Diósi Géza dr.* kegyesrendi tanár.

A magyar nép érzület- és gondolatvilágának van egy nagyon szép megnyilvánulása, mely elemi erővel szokott kitörni minden igaz magyar lelkületéből, mely könnytől fátyolos szemmel ünnepel, mikor az idők járása megnehezül felette és talál olyan egyént, kire keserves napjaiban, mint jótékony támasztékra feltekinthet. Ez a magyar lélek önmagába kiáltása és hangos szóval hirdetője: *nagyjaink szent tisztelete, a hála elismerése és lerovása velők szemben.*

De ez a magyar lélek könnytől fátyolos szemmel, belső fájdalommal és megilletődéssel gyászol, mikor elveszti azt, akire megpróbáltatása napjaiban bizalommal és reménnyel tekintett fel. Májusban ünnepelte volna az egész nemzet hódolatától kísérve nyolcvanhetedik születésnapját az a minden földi dolgokon fölülálló *emberi nagyság*, ki magában megtestesítve egyesítette a magyar fajiség minden jótulajdonosságát, kinek nevétől visszhangzik a gyűrűbe szorított ország minden kis lakóhelye s hallatára megrezdül minden hüen dobogó magyar szív.

És ez a kivételes emberi nagyság elment közülünk. Nyolcvanhét esztendő nagy, súlyos idő egy emberi életben, melyből hatvannégy évet eltölteni közpályán, szeplőtlen multattal, melyben sohasem volt kivetni való gondolat, vagy cselekedet — csakis olyan egyéniség tudott, mint *»a nagy aggastyán«*, a mindenkinél tisztább, emelkedettebb és soha meg nem tántorodó magyar: *Apponyi Albert gróf.*

Nagy, már nem élő emberi nagyságok, államférfiak, írók, költők, hadvezérek, bölcselők életét szoktuk az ifjúság elé állítani követendő mintaképül. A »nagy« keresésének kell a fiatal-ság álmának lenni, minden körülmények között. S *Apponyiban*,

— ki már életében bevonul a nagy magyar halhatatlanok közé — nekünk olyan *példaképünk* maradt, mint egy Széchenyi, Deák, vagy Kossuth. Hosszú közéleti szereplése alatt nemcsak fejje, de *jellemének szilárdságával, tántoríthatatlan hitével, hazaszere- tetével és erkölcsi korrektségével is minden magyar ember felett állt.* Voltak nagyjaink, akiket időnkint nagyra emelt a néphan- gulat és aztán elfödött a gyűlölet és megvetés vulkanikus kitö- réseinek hangja; voltak, akik időnkint újra születettek és elköve- tett ballépések után újra élére álltak a belső rothadásokban erjedő magyar életnek. *Apponyinak sohasem kellett újra kez- denie; sohasem kellett a feledésnek sötét emlékére építenie semmit.* Nyolevanhét éven át magyar, keresztény-katolikus volt, szívvel, lélekkel, tettel és étellel apostola népének, ki egész életét, szellemi munkáját magyar nemzetének áldozta.

Istenért és hazájáért dolgozva, elment a békéért abban a reményben, hogy sok próbálgatás után talán tudna elérni ered- ményt népe számára. Jó békét ugyan nem hozhatott, nem hoz- hatott pálmát, csak tővist és koszorút, megaláztatást számunkra, de ennek véres, verejtékes borostyánleveleibe örökre be van kötve az ő nagy áldozatosága, érdemeinek munkája. A siker- telenség nem bénította meg, nem fosztotta meg reményétől, sőt erősebb kötelékekkel fűzte szenvedő hazájához. Saját szavai szerint ezt a letiport, földarabolt országot még jobban szerette, mint azt a régit, a nagyot, az egészszet, mert kevés van, mert kevés maradt belőle. De szívében a régi, nagy haza sohasem volt feldarabolva. Lelkileg egész hazáját szerette. Utolsó lehele- téig remélt és abban a hitben hunyta le szemeit, hogy hazánk integritását semmiféle hatalmi kényszer nem szüntetheti meg.

Emerson, a nagy amerikai tudós mondja valahol, hogy a világon minden idézet egy megelőzőből. Minden költemény idé- zet az előzőkből, minden ház idézet az erdőkből, bányákból, kőrakásokból s minden ember idézet őseiből, minden nagy ember ősi nagyságokból. Az igazi nagy magyarok, a *Széchenyiek, Deákok, Kossuthok* egyenes vonalban leszármazó utóda *Apponyi Albert*, kinek élete idézet volt ezekből, közvetlenül pedig abból a szellem-erkölcsi táplálékból, melyet derék nevelői csöpög- tettek bele az *Isten, haza, vallás* iránti parancsok teljesítésében.

Az ő személyében állíthatjuk minden magyar lélek elé a *keresztény-katolikus, intelligens férfi megtestesítőjét.* Mikor het- vetötödik születésnapját ünnepelték, a hódolatnak nem várt meg- nyilvánulását kapta az ősz államférfiú. Ez alkalommal a benyo- nyomásokból, melyek rázúdultak — lelkében egy érzés dombo- rodott ki fölényes erővel: *a hála érzete.* »Ha csupán magamat tekinteném — mondotta — megcségyenülve állnék meg ennyi megtiszteltetés előtt, amelyre nem tartom magamat méltónak. De van, kire ezt áthárítsam. Mindenekelőtt a *jóságos Úristenre*, aki gyerekkoromtól fogva elárasztott kegyeivel. Ő ültette be lelkembe

és ő tartotta fenn abban életem legfőbb erősségét: az én keresztény-katolikus hitemet. Én alázattal és szeretettel leborulva mondom neki hálát és teszek róla hitvallást».

Ez az igazi jellemember, ez az igazi katolikus lélek portréja, akit a *hit, a szeretet, az el nem csüggedés, a meg nem alkuvás* körülményekkel, helyzetekkel — *vezettek egész életútján* s ezt élte is a rendezett életet élő ember szigorú következetességével. Volt homályos idő *Apponyi* nyolcvanhét évében is a fény mellett, volt némaság is az ének és a himnuszok mellett, de ez őt sohasem zavarta — *dolgozott tovább*. És ez nekünk nagy erő és biztatás a jövő küzdelmeire. A nagy jellemmel élete mint az övé is, önmagában véve a *legnagyobb ősi titok*, melynek mélységeibe hatolni és elmerülni abban a legszebb eredménye a mi kisszerű életünknek. *Apponyi* mindig bátor felemelkedett lélekkel járt és haladt azon az úton, mely a munka, a kötelességteljesítés és fegyelem királyi útja volt számára.

Csak a teste nyugszik a királyok templomának kriptájában, lelke, szelleme itt virraszt közöttünk, a népek nagy harcának csatamezején, mint élő lelkiismeret. Szobrok, emlékművek fogják majd az utódok előtt hirdetni emberi nagyságát, de legszebb emlékjel az lesz, ha végakarata teljeseodik: *eszméink győzedelme*.

Kulturák harca — istenek harca

Irta: N. Cziike Gábor.

IV. közlemény.

verénjeit is tőle kapja »the Money that makes presidents« — a sajtó révén minden köztársasági államforma az Aranybálvány érdekszférájába igazítja be az Állambálvány reprezentánsait — de az államélet célját leplezetlenül az Aranybálvány imáadásában csak az U.S. of America merte megjelölni, mikor a Washington-i kongresszus-termekben kiíratta a »nemzeti« büszkeség pénzszagú dicsekvését: »The United states is the Biggest Business in the World. It has 120.000.000 stockholders« (Az Egyesült Államok a világ legkitűnőbb részvénytársasága: 120. millió részvényese van.... Id. Kun nyomán)..

Pedig nem életadó isten az Arany: az egyén, aki szolgálja, üres élet és hamis öröök után hamar elkopik és a szolgálati béréből a halál utánra mit sem vihet magával... az állam pedig, amely szolgálja, minden irtózatot áldozat ellenére sem tud az őt megillető, »királynői szerepre« feltolakodni. Ha az aranyat istennek ismerjük el, meddő minden vágy, mely mellette más istent is akar szolgálni (egy kicsit talán az igaz Istent is) és hipokrizis minden szintézis: a lélek kisebb, semhogy bálvány mellett az igaz Isten is elférjen benne...

Az Aranybálvány imádóit eltölti az auri sacra fames és nem hagy helyet igaz örömöknek. Az az örök nyugtalanság, mely Szent Páltól és Ágostontól kezdve Danteig és Shakespearig minden alkotót megremegtetett, ismeretlen és értetlen maradt ez ősrégi és mégis új kulturkör hordozói előtt. Ennek a kulturkörnek férfiideálja a vigyorgó kamasz, aki munkáscsordákat ügyesen terel az Aranyisten igájában és azok alkotásaiban gondosan töröl le minden díszet, mely más istent dicsérne, mint az optimális hasznót. Kamasz, aki széles gesztussal knockautol mindenkit, aki nem tér ki előle, de könnyezve vált ki selymesszőrű ebet a pecéértől. Nőideálja az örök serdülő lány, aki nem volt sohasem igazi bimbó és nem lesz soha igazi termő gyümölcs. Aki egyedül csatangol világrészeken át, de a fészek életét értetlen szemmel nézi. Aki tömegeknek szaval, de egy gyereknek sem tud életnövesztőt, értékemelőt mondani. Aki vagy versenyt szolgálja férfitajtásaival az Arany urat, vagy kisportolt testével az Arany úr kedvelt szolgálait szolgálja s így szerzi meg az élet tiszavirág-örömeit, de egyik módon sem lelnek lelkében rezonanciára az orgona ájtatosságát keltő akkordjai...

Igy vesztették el az Iszlam és Bizanc kulturkőrei a maguk eredeti beigazítottságát. Új gyökérbe ojtott törzsük új lombot hajtani nem tudott. Ledőlt ágaik, lehullott sok levelük avarján a két nagy Bálvány: az Állam és az Arany alkottak az egész Föld kerektségén új birodalmat. Zord merevségben teljesült híveiken a Sámuelnek mondott isteni szó (Kir. könyve): »...én vezettem ki őket Egyiptom földjéről és otthagytak engem és más isteneknek szolgálnak... Előre megmondhatod nekik jövődő uruk jogait... ime: fiaitokat igájába fogja és élükre állítja a maga tribunusait és centurioit... leányaitokat unguentariákká és focariákká teszi és földjeiteket és szőlőiteket elveszi és a maga szolgáltnak adja...«

De az újrómai kulturkör sem örvendhetett sokáig zavartalan virágos szép világának. Amint még Szent Tamás kora előtt a Plantagenetek Angliában s a Hohenstaufok Németországban megtörték a népek révületét, akként törte meg Szép Fülöp Franciaországban a varázst. A hitkeretek látszatát őrzi még utánuk is sokáig a világ — sok vonatkozásban őrzi ma is — de a világnak fejedelme már feloldatott az apokaliptikus »ezerév« bilincseiből s az újrómai kulturkör oltárán nem uralkodik már az élet minden ágára kiterjedőn, minden hívőt befoglalón a háromszemélyes Egyisten. »A népeknek még birtokában van az igazság, de a közszellem és élet már nem sajátja Nyugatnak abban a teljességben és példaszerűségben, amely tartósan biztosíthatná továbbra is a vezető fölényt a világon« (Böhm).

Végigrezgett Nyugat életén a szó: Elthagytak engem, élő vízkútfejét és maguk ástak kutakat maguknak, — beomladozó, vizetlen, szikkadt kutakat. Nem néztek többé örök Háromságom arcába, hanem kivetítve az ösztönélet erőit, a magasabb lelki-

élet szférájába, azoknak az erőknek emberfaragta arcát imádták és áldoztak nekik vért és életet. — Mert isten nélkül nem élhet a homo sapiens. »Ha kikapcsolja az egyik vallási mozzanatot, azonnal belecsúszik egy másik transcendentalis motívum.« (Ruville). És az istenbálvány a lélek oldaláról nézve nem egyéb, mint az a legfőbb norma, amely irányt szab az akarat döntésének.

Messze Nyugaton a szemek kívánsága alkotta meg az Arany Birodalmát, amely a maga erős fonalaival pókként hálózta be az egész világot. A Kelet az élet kevésységét vetítette ki az eszmények síkjára s így építette meg az Állam úrságát. A Róma seconda számára a test kívánsága lett csaknem végzetessé. A renaissance e ponton tört be a kultúrkör lelki érhálózatába s így halványította el a középkor gyermeke előtt oly világosan álló istenképet. A klasszikus kor feltámadni vágyó istenei jól tudták, hogy csak »a tisztaszívűek látják az Istent«. Ezt a szinte gyermeki szívtisztaságot s a hősiek fokra emelt szeméremérzetet vette el a középkor fiaitól az Iszlám és a hanyatló Bizanc a keresztes hadak idején. A rabszolganőkereskedést folytató Iszlám a politikai hatalom révén tette hódolt vidékek leányainak lehetetlenné töretlen élet végigélését. A bizanci kultúrkör a helyi mult mérgezett emlékével rontott, mikor politikai hatalma le is hanyatlott már. A görög-római pogány világ eltemetett istenei az ásatásokkal mindenütt napfényre jöttek és éppúgy propagálták a meztelenség kultuszát, mint a khalifátus orvosgyetemei. A művészet és orvostudomány leple alatt meginduló mozgalom a történeti hatók korrelációja miatt lassan az egész élet stílusára iránytadó lett s egy Savonarolának éreznie kellett, hogy a Vénus istenasszony erősebb nála és keze képzelhetetlen magasokban tudott erőket is képes megmozgatni.

A korai rinascimento életre keltette nyugaton is a bizanci asszony típusát. Campania hadi erényekkel ékes Maria Pozzuolja (1340); azután a Giovanna Bentivogli (Bologna harcainak vezére 1429), a bátyját karddal kezében kiszabadító Margherita Sforza, a Bresciát védő Brigida (Avogardo felesége 1438), a vérrel befecskendezett páncélban hadak élén járó Ursina Visconti, a Monza lázadóit hadai élén legyőző Bianca Maria Visconti mindmegannyi példája ennek a harcos asszonytípusnak.

A kései renaissance asszonyai (az Angela Borgia, a Lucrezia Borgia) inkább az Iszlám asszonyainak eszközeivel törnek az »egyenjogúságra«, sőt egy Agrippában a »magasabbrendűség« jogi elismertetését is igyekeznek kivívni. Mindez a jelenség minden korban természetes velejárója a test kultuszának, Vénusz istenasszony elismerésének. Hiába szól a nagy Siena-i Szent Bernardina nemének hivatást tévesztett tagjaihoz: »Az Isten nőknek teremtett benneteket, ne szégyeljétek, hogy azok vagytok.« — A kor előkelő származású leányai közösen nevelkednek a fiúkkal és démoni vigyorgással hagyományozzák az

utókorra életbölcseiségüket: a VI. parancs elleni vétségek csak a férfit teszik korlátozottá, a nő okosabb lesz tőlük...

Szellemtörténeti szempontból legmegdöbbentőbb jelensége a kornak, hogy az előző XIII. század szentekben gazdag világa után alig mutat fel szentet. A másik szintén végzetes jelenség, hogy a fejedelmi székeken vannak tehetségek, de nincsenek jellemek. A pusztító testi-lelki vérbaj miatt (1495!) meddő a kor egész férfiakban. Pedig a politikailag háromfelé tört Iszlám minden hulláma ráveti magát a hajdan hatalmas kultúrkör minden oldalról kikezdett és megeseonkított roncsaira.

És a kultúrkör roncsa az irtózatoss támadások ellenére is megmarad. Először Nándorfehérvárnál torpan meg a had (1456). A déli harangszó hirdeti hatalmát annak, akié a győzelem pálmája, aki diadalra vitte természetes úton meg nem magyarázhatóan a katonailag számot nem tévő jobbágyssereget. Majd megszűzi nyugaton Granada jut keresztény kézre (1492), azután Lepanto mellett juttatja diadalra a Szent Olvasó Királynője a benne bizókat (1571 okt. 7.), majd Bécs köszöni neki felmentését (1683) és Péterváradnál Havas Boldogasszony veti át a Dunán a pogányt (1716). Mindenütt látható jellel jelzi a Szent Szűz, hogy az ő műve a győzelem és az Egyház halás szívvel fűzi be a litániába a »Keresztények segítsége« könyörgést. A rideg történelemírás is elismeri, hogy mindezen győzelmeknek oka a tömegek határtalan lelkesedése és elkeseredett elszántsága, hogy ne kerüljön Kelet rabszolgapiacaira a hitves és leány. Asszonyért folyt a küzdelem a had mindkét oldalán. Nemcsak az asszonyért, akit elrabolni, vagy védeni akart a két fél, hanem a »nőért« egyfelől, akinek bírását az Iszlámért vívott harc juttatmaul ígérte a Korán a »nagyszemű, fekete pillájú leányok« paradicsomában, — a »nőért« másfelől, aki méltán énekelte magáról a Magnificat örökszép himnuszában: »Nagy dolgokat cselekedett velem a Hatalmas... karjával ledöntötte trónjukról az erőseket«. Aki a had ezen oldalán küzdött, nem személyes ellenséggel küzdött, hanem a Boldogságosnak ellenségével: — Da mihi virtutem contra hostes tuos...

(Folytatjuk.)

50/50 drb. doboz levélpapír és boríték	— — —	P 2'—
50/50 drb. igazgatósági lev. papír és boríték	— — —	P 2'60
100 papír 100 boríték tömbbe	— — — — —	P 3'—
25/25 drb. doboz levélpapír és boríték	— — —	P —'78

Kapható: **Szent István Társulatnál.**

Szeged valláserkölcsei élete

az 1932. évi statisztikai adatok tükrében

Irta: Varga Ferenc.

(Folytatás.)

Visszatérve azokra, amiket mult számunkban a születési és halálozási adatokkal kapcsolatban mondtunk, az igazság teljes megállapítása érdekében hozzá kell tennünk, hogy bár belterületen a katolikus lelkek száma a mult évben 170-nel apadt, ez mégsem egészen a születési adatok, mint inkább a halálozási adatok kedvezőtlen alakulásának tulajdonítható. Meg kell ugyanis állapítanunk, hogy még így is, belterületen is a katolikusok születési aránya a legmagasabb. Tisztában kell ugyanis azzal lennünk, hogy Szeged 135.000 főnyi lakosságából 119.000, vagyis 88 százalék katolikus. Ebből a számból azonban már az 1920. évi népszámlálás adatai szerint is, legalább 40.000 külterületen lakott, amely szám azóta csak emelkedhetett. Mint-hogy az 1930. évi népszámlálás adatai még nincsenek egészen feldolgozva, maradjunk meg tehát az 1920. évi arányszám mellett. Eszerint a belterületen lakó katolikusok száma 79.000. Ennek alapján a születési és halálozási adatok lélekszám és ezrelékszám szerint a következőképpen viszonylanak:

Vallás	Születés	Ezrelékben	Halálozás	Ezrelékben
Katolikus	1114	14	1284	16.1
Református	87	12	87	12.
Evangélikus	23	12	28	15.5
Zsidó	33	6	89	16.2

Külterületen a születések száma, ha Felsőközpont hiányzó adatait legalább annyira becsüljük, mint Szatymazét, összesen 1000. Ez 40.000 lélek után 25 ezrelékes szaporultanak felel meg, ami 2 ezreléssel mulja felül az országos átlagot. A belterületi és külterületi adatokat egybevetve, a katolikusok születési arányszáma 1000 után 17; tehát lényegesen nagyobb mint bármely felekezeté. Ezeket nem azért mondjuk, mintha absolute véve a katolikusok születési arányszámával meg volnánk elégedve, amely mint említettük, belterületen 11 ezreléssel marad alatta az országos átlagnak, de abban a pár ezrelék többletben, amely a katolikusok számára más felekezetekkel szemben mutatkozik, lehetetlenség mégis a katolikusok erkölcsi fölénye javára valamit el nem ismerai.

A tanyai halálozások számát, ha Felsőközpont adatait Szatymazéval összevetve hozzáképzéljük, összesen 600-ra tehetjük, ez pedig 15 ezreléknek felel meg és alig egy ezreléssel kevesebb a belterületi halálozási arányszámnál. Az élet és egészség két nélkülözhetetlen kellékének: a nap-sugárnak és szabad levegőnek jóékonv hatását tehát erősen ellensúlyozzák a tanyai életnek bizonyos felszerelésekben és ismeretben való hiányosságai.

Ezek az adatok mostoha viszonyok között is a katolikus lélek bizonyos erkölcsi fölényére mutatnak, amit a születési arányszám tekintetében az

országos átlag is igazol és nem homályosít el az a körülmény sem, hogy vagyonosság tekintetében rosszabb körülményei folytán a halálozási arányszám jóval magasabb. Egy dolog érthetetlen itt, nevezetesen a zsidók magas halálozási arányszáma, amelyet vagy valami véletlennek kell tulajdonítanunk, vagy pedig annak, hogy a mostoha gazdasági körülmények őket, mint akik különösen benne vannak a válságos gazdasági harc pergőtüzében, szokatlan mértékben pusztítják.

A valláserkölcsei élet szempontjából különös figyelemre tart számot a törvénytelen születések száma is. Itt most nem akarunk ezen születésekről beszélni, amelyek egyházilag érvénytelen házasságokból származtak, csak azokról, amelyek úgy egyházilag, mint polgárilag törvénytelenek.

Plébánia	Törvénytelen születések száma	Százalék
Belváros	26	18.7
Alsóváros	8	3.2
Felsőváros	23	9.7
Rókus	47	22.
Ujszeged	8	11.
Móraváros	10	10.3
Somogyitelep	14	13.4
Alsóközpont	18	5.1
Röszke	7	6.7
Királyhalom	12	3.6
Szatymaz	2	2.1
Felsőközpont	Ismeretlen	

E táblaszlopban különösen kiemelkednek Belváros és Rókus adatai, mint amelyek az országos átlagot: 8.9 százalékot többszörösen felülmúlják. 1932. év folyamán kötött összes házasságok száma 684.

Ez a szám meglehetősen alatta marad az országos átlagnak, amelyben ezer lakosra több mint 9 házasságkötés esik. Ezen számarány szerint Szegedre legalább 870 házasságkötésnek kellett volna esni, amint a múltban, jobb gazdasági években mindig el is érte, sőt felül is haladta ezt a számot. A fenti számadatból 448-at kötöttek katolikus templomban, vagyis az összes házasságkötéseknek 60.4 százalékát. A többi vagy tiszta másvallású, vagy pedig katolikust érintő vegyes házasság volt. A vegyes házasságok száma összesen 129, amelyből 78 esetben a felek vallásegyezsége kötöttek, és pedig a következő arányszámban:

Katolikus javára:	45 esetben	Gör. kel. javára	1 esetben
Református »	25 »	Baptisták »	2 »
Evang. »	4 »	Zsidók »	1 »

A vallásegyezségek közül körülbelül fele a férfiakra és fele a nők javára esett, úgy hogy ebben a tekintetben Szeged felette áll az országos átlagnak is, amelyben a nők javára kötött vallásegyezségek száma mindig nagyobb szokott lenni. Ezt a körülményt, mint örvendeteset kell felemlítenünk, amely a férfiakban is a vallási öntudatosság bizonyos emelkedését mutatja.

Azon vegyesházasságok száma, melyben a katolikus fél gyermekeit teljesen más vallásnak adta: 33. Azon házasságok száma pedig, melyben semmi vallásegyezség sem kötöttetett s így a család tagjai nemük szerint különböző vallás követői lettek: 51. Ezen adatok élénken szemléltetik előttünk azt a sokszor hallott megállapítást, hogy a mai kor gyermekében, mily gyönge a hit a vértanuk korának hitéhez képest és mennyire nem képes nem életéről, de a mulandó életnek csak valami előnyéről is lemondani hitéhez való hűségéből.

Ujabb házasságot kísérelt megkötni 61 elvált. Ezek tehát elfelejtették, sőt lábbal tiporták az Ur Jézus szavait: »Amit Isten összekötött, azt ember el ne válassza.«

A Szent István Társulat új kiadványai

SIENKIEWICZ HENRIK: Tüzzel-vassal. — Vizözön — Volodijovszki ur és A keresztes lovagok.

Sienkiewicz világhírű regénytrilógiáját régóta várja a magyar közönség. A Quo vadis-nál is izgatóbb cselekmény fűzi össze a Tüzzel-vassal, Vizözön és Volodijovszki ur című regényt a legszorosabban. Sienkiewicz mesteri jellemalakjainak egész sora vonul végig mind a három regényen, hogy elénk tárják a lengyel történelem legviharosabb, legdicsőbb századát, amely tele van hősiességgel, vérrel, szenvedéssel, idillikus, bonyolódó bájos szerelemmel. A keresztes lovagok a lengyel történelem másik dicsőleges korszakának nagy koncepciójú regénye. (4 kötet 1746 oldal, 12.— pengő.)

TARCAI GYÖRGY: Masolino — Vitus mester álma — Mikó solymár — A budai Gyár.

Tarczai György, a magyar művészettörténet legszakavatottabb művelője Masolino és Vitus mester álma regényében két művész hányatott életét rajzolja meg pompás írói készséggel. Mikó solymár a XIII. század, A budai gyár a Napoleon-kori Magyarország mesteri rajzát adja bájos mese keretében. (4 kötet 1139 oldal, 12 pengő.)

DÉNES GIZELLA: Fehér torony — Fekete emberek — Boldogasszony hadnagya.

Dénes Gizella a mai társadalmi élet népszerű boncolgatója, a Fehér toronyban a falu plébánosának regényét, a Fekete emberekben a bányászélet szociális problémáit tárja elénk. Boldogasszony hadnagya a mai válságos időben annyára szükséges nemzeti öntudat nagyszerű példaképét mutatja be Hunyadi János életregényében. (4 kötet 1090 oldal, 12 pengő.)

Dr. Tóth Kálmán: Krisztus király oltáráldozata a hívő lélek tükrében.

Az esztergomi theologiai főiskola biblikus tanárának ez már a hetedik könyve. Egymásután jelentek meg a Szentírás népszerűsítése érdekében művei. Most megjelent munkájában: Krisztus király oltáráldozata a hívő lélek tükrében« egymásután elevenednek meg előttünk és kapnak új színt s magyarázatot a szent mise áldozat cselekményei: Krisztus király áldozatában oltárainkon. A könyv kapható Szegeden a Szent István Társulat könyvkereskedésében 6.50-ért és a szerző öccsénél, Tóth József p. ü. tanácsosnál 5.50-ért.

A központi kerületi papság tisztelgése az új főispánnál. Raskó Sándor kerületi esperes gyengélkedése folytán a központi esperesi kerület papsága csak most üdvözölhette hivatalba lépése alkalmával Baranyi Tibor főispánt. A papság üdvözlését Raskó Sándor főesperes tolmácsolta. Válaszában a főispán kifejezést adott egyháza iránti hűségének és ama szándékának, amellyel a papság törekvéseit mindenkor támogatni fogja. A jelenlévő papság örömmel és lelkesedéssel fogadta a főispán szavait és teljes bizalommal van a főispán működése iránt.

Utcát neveznek el Budapesten Klebelsberg Kunó grófról. Budapestről jelentik: A közmunkatanács egyik legközelebbi ülésén indítványt nyújtott be, hogy a Hold-utcat Klebelsberg Kunó grófról nevezzék el. Az indítványt a tanács minden bizonnyal elfogadja, s az alkotó kultuszminiszter emléke ily módon is megörökítést nyer.

A Szegedi Dalárda és Oratórium Egyesület szombatán, február 18-án este 8 órakor az ipartestület márványtermében hangversenyt rendez a Fogadalmi-templom fűtőberendezése alapja javára. A változatos műsoron A. Antos Ilona énekművésznő, Kertészné, Kain Kató zongoraművésznő, Kertész Lajos hangversenyénekes, Perényi Pál zenetanár és dr. Telbisz István működnek közre. Az énekkart Antos Kálmán karigazgató vezényli. Jegyek az egyesület működő tagjainál és a Szent István Társulat üzletében, valamint a Belvárosi Plébánia hivatalnál kaphatók.

XI Pius pápa koronázásának évfordulóját február hó 12.-én vasárnap ünnepelte Szeged katolikus társadalma. Ez alkalomból a fogadalmi templomban Glattfelder Gyula dr. megyéspüspök ünnepi hálaadó misét pontifikált, amelyen a különféle hivatalok és intézmények vezetői is megjelentek.

Az új rókusi plébános beiktatása. Február 5.-én iktatta be Raskó Sándor főesperes, mint központi kerületi esperes új hivatalába dr. Henny Ferenc esperes-plébánost. A beiktatáson a kegyúri hatóságot Pálffy József dr. h. polgármester és Simkó Elemér főügyész képviselte. Beiktatása alkalmával az új plébános 300 szegényt vendégelt meg.

A Szegedi Kat. Növédő Egyesület nagybőjti előadásai és lelkigyakorlata. A bőjti előadások sorrendje: Március hó 1.-én: »Krisztus királysága az emberi lelkek fölött«. Dr. Czapik Gyula apát, kanonok. — Március hó 8.-án: »Krisztus királysága a családban.« Kiss István tanítóképző intézeti igazgató. — Március 15.-én: »Krisztus királysága az iskolában.« Dr. Tihanyi Béla kegyesrendi főgimnáziumi igazgató. — Március 22.-én: »Krisztus királysága a közéletben.« Sopsich János p. kamarás, püspöki titkár. — Márc. 29.-én: »Krisztus rex a) naturae, b) gratiae, c) gloriae.« Dr. Madarász István miniszteri tanácsos, pápai prelátus, c. apát. A nagybőjti előadások este 6 órakor kezdődnek az egyesület székházában (Korona-uca 18.). A nagybőjti előadásokat a háromnapos lelkigyakorlat zárja le.

melyet dr. Nádas Zoltán kegyesrendi tanár vezet április hó 3., 4. és 5.-én. A lelkigyakorlat mindhárom napján reggel 7 órakor szentmise, délután 5 órakor szentbeszéd, utána litánia és áldás az Oltári Szentséggel.

Jótékonyosság. Kouff tábornok neje a szegények részére 10 pengőt juttatott el plébánia hivatalunkhoz. Isten fizesse meg.

Baj van a debreceni hullapörkölő körül. Ismeretes, hogy Debrecen súlyos ezreket fordított a »nékülözhetetlen« hullapörkölő megépítésére s mikor elkészült, kiderült, hogy a magyar törvények tiltják a halotthamvasztást s így a belügyminiszter nem engedélyezhette az üzemet. A vállalkozó perel és mérgelődik, a város nem fizet, mert a szerződés szerint csak akkor kell fizetnie, ha az üzem megkezdí működését. A városi kis és nagygyűlés tudós jogászai pedig azon tünődnek: miképp lehetséges az, hogy ők a magyar törvényeket nem ismerik?

A figyelmes építész gazdag és kevésbé diszes ravatalozókat épített a »szertartások« végzésére, külön a katolikusok s külön a protestánsok számára. Csak a zsidókról feledkezett meg. Egy kíváncsi érdeklődésére a magyarázó Ciceróne azt mondta:

— Az izraelita hitfelekezet kimondta, hogy nem égetteti el itt halottait. Erre nem rendezkedtünk be, kérem.

Ha ez így van, csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy miért éppen az izraelita hitfelekezethez tartozó szabakőművesek a lehangosabb szószólói a — krematóriumoknak?

— Szeged város gőzfürdő és vízgógyintézetének gyógyiszaposztálya megnyílt. Az iszappakolás a budapesti Szent Gellért-fürdőben is

használatos világhírű rádiumos gyógyiszappal történik. Az iszaposztály reggel 7-től egész nap nyitva; férfiak részére: vasárnap, kedd, csütörtök, szombaton; nők részére: hétfő, szerda, pénteken. — Igen mérsékelt fürdődikak.

PESTI MAGYAR

KERESKEDELMI BANK

SZEGEDI FIÓKJA

Vörösmarty-utca 7. szám.

A Kir. Törvényszék inellett

Telefonszám: 1004 és 1098.

*

Előnyös feltételek alapján
mindenfélé

kölcsönt folyósít.

*

Betéteket elfogad
takarékkönyvecskékre.

Szerkesztői üzenet

Halmos Viktor ny. főszolgabíró, forgalmi adóhivatali főnök, Szeged. Az Ön által egy hetilapban megnevezett lelkész úrnak nincs meg az álláshalmazók listája, így azon Ön nem szerepelhet. De ha volna ilyen lista, bizonyára teljes joggal szerepelne azon olyan közalkalmazott, akinek tekintélyes fizetése mellett 256 pengő nyugdíja van.

Kovács János, Szeged. Olyan szerzetesrend, amilyen után Ön érdeklődik, Csonkamagyarországon nincs.

A Szent József Akció 1932. évi zárszámadása

a) BEVÉTELEK

1. Adományok a Csecsemőgondozó Intézet részére	517.02 P
2. Kamatokból	17.— »
3. Készpénz adományokból	1845.34 »
4. Koszorúfonásból	1294.07 »
5. Ruhaadományokból	484.56 »
6. Ruhaanyag adományokból	12.— »
7. Élelmiszer adományokból	1464.60 »
8. Mozielőadásból	103.40 »
9. Tagdíjakból	638.— »
10. Tüzelőanyag adományokból	440.— »
Szent József Akció saját bevétele	6815.99 »
11. Belvárosi Egyházközség hozzájárulása	3500.— »
12. Tőkéből felhasznált összeg	437.85 »
Összes bevétel	10.753.84 P

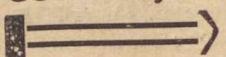
b) KIADÁSOK

1. Csecsemőgondozó Intézet fenntartására	1755.— P
2. Természetben kiadott élelmiszer segélyekre	350.40 »
3. Készpénzben kiadott segélyekre	1472.44 »
4. Természetben kiadott ruhasegélyekre	1399.20 »
5. Természetben kiadott ruhaanyag segélyekre	19.50 »
6. Irodafenntartásra (fűtés, nyomtatványok stb.)	426.44 »
7. Koszorúfonási költségekre	266.84 »
Összesen	5689.82 P
8. Belvárosi szegényeknek élelmiszer	2.149.28 P
9. Belvárosi szegényeknek készpénz s.	1.447.75 »
10. Belvárosi szegényeknek ruhasegély	1.354.78 »
11. Belvárosi szegényeknek ruhaanyag s.	38.21 »
12. Belvárosi szegényeknek tüzelőanyag s.	74.— »
Összes kiadás	5064.02 »
	10753.84 P

Szeged, 1932. évi december 31.-én.

Somogyi Szilveszterné s.k.
elnöknő.

Dékány Sándor s.k.
gondnok.

Csak olyan cégeknél vásároljunk,

 melyek lapunkban hirdetnek!

Sokarcu Szilveszter

— Naplójegyzetek —

Irta: *Puskás Jenő.*

X.

Miskolc, 1923.

Montesquieu Károly, amikor Róma hanyatlásának okairól elmélkedett, hosszú esztendőkön át tanulmányozta a Civitas közéletét, a Fórum Romanum levegőjét. Ha a korhadó magyarság önszemélyébe temetkezését, veszniindulását akarta volna meglátni, Miskolcra kellett volna jönnie. Az elsüllyedt faji önérzet hátán épült Judeopolisz keresztmetszetben tükrözi a magyarság bűneit.

Fájdalmas önkínzás megrajzolni a hatalom eltolódásának szilveszteri mérlegét, a nemzeti vagyon tulajdonjogában való kicserélődés arányait, a pusztulás törvényszerű görbéjét. A háborúk és a forradalmak dinamikai rengései más népeknél és városokban csak az ornamenseket verték le, a hagyományok cikornyáit nyesték meg; itt sztatikai egyensúlyában billent fel a mérleg és minden újesztendő csak a szint-különbséget mélyíti.

Mekkora vakság kell ahhoz, hogy az újévi bókók közül ne vegyünk észre a sülyedés szilveszteri grádicsát, melyen nagy zökkenéssel indulna a mélybe.

A történelem színpadáról való levonulás lépcsőzetének konstrukciós törvénye; a sülyesztés állapotával való megbékélés. Faji, vagy felekezeti békének mondják-e, egyre megy. Ez a béke a lemondás békéje, mely a visszájára fordult 1848-at hozza, a tőke jobbagságát, a földesúri hatóságok helyett a plutokrácia fellebbezhetetlenségét, a robotot, a cselédsorsot.

Miskolci Szilveszter.

Fényárban a zongorás bárók, — a cigány a tükörablakon át nézi, hogy kik játszanak a Grillben.

Éjszaka van, a kisemberek robotos éjszakája.

A telefonközpontból halvány fénykéve könyököl a Pecére. Elrablott földek menekültjei virrasztanak a felsőbbrendű faj, a race superior csevegő kedvteléseinek gyors kielégítése érdekében.

A nyomdában ólomport szívnak a szedők, a vasútakon csonttá gémberedett karokkal kapcsolnak a kocsirendezők. A rendőrök farkasszemét néznek Celsius mérnök szeszélyével. Apró cselédlányok lenge kartonruhában várják a szilveszteri kabaré végét a színház előtt. Újságírók loholnak a nyomdák felé.

Cselédék mind, azoknak a cselédei, akiknek két Szilveszterük van minden esztendőben.

Itt még javában tombol a háború; a bellum omnium contra omnes. Csak éppen annyi a különbség, hogy a Höfer-jelentések Smith Jeremiás aláírásával jelennek meg. A fegyvereket a magyar Babylon még 1918-ban eldobálta, most sokkalta gyilkosabb fegyverekkel emésztik egymást az emberek; a sajtónak lelkeket torpedózó lövegeivel.

A nagykörúton céltalanul hömpölyög az emberáradat. Aki belekerül, azt magával sodorja Tarde Gábor elmélete szerint. A loi de l'imitation, az utánzás törvénye görgeti az útca népét új embertorlatok felé s rendszeren ott veti zátonyra az emberi, ahol legsűrűbb a nyüzsgés, legvastagabb a füst.

Ma nincs nyugalma a pénznek. Budapest mulat. Mintha egy évtized óta erre a dáridóra készültek volna.

Az éjszaka palettáján nincsen szín, melyre fenntartás nélkül rá lehetne fogni, hogy magyar.

A budai oldalon, a Bomba-tér tájékán lomhán szendereg a Dunán a Glorvworm. Mióta a Fekete-tengerre szállította az utolsó magyar királyt, itt horgonyoz Mátyás király bástyája alatt. Matrózait keleti bőkezűséggel dőzsölteti az ellenőrző bizottság.

A királyi palota krisztinavárosi szárnya feketén bámul a Rózsadombra. Erzsébet királyné lakosztályának damaszt selyem tapétáján még sajognak a sebek, melyeket Kun béla maitressei szögeztek bele.

És ez a csupaseb ország táncol.

Talán csak a miniszter argonauták homlokán redőzik a történelmi felelősségnek egy-egy nehéz barázdája. Oh, de a magyar Sphinx hallgat. A genfi gondokat nem lehet a népszerűség aprópénzére váltani. Budapest transzban van; talán meg sem értené.

XII.

Szeged, 1925.

A Kass-kávéház forgó ajtaja, mint a munkácsi taposó kút, szakadatlan váltja a vendégeket. Szilveszter apó itt kacag leghangosabban. Az empire-stilű oszlopok körében nehéz illatok közt poharaznak a numerus clausus árvái; kendőzött arcukon széles jókedv tántorog. Ennek az egymást megértő zártköri kisebbségnek gondosan ápolt szokásához tartozik, hogy olykor-olykor iramot diktáljon a többségnek és hangos előzőnléssel könyököljön bele a mások ünnepeibe. A hangulat árendásai ők, akik tivornyát isznak a trianoni ravatal fölött.

Odakünn a várkert egyik szegletében Dankó Pista szobra néz mereven a vasúti összekötő híd felé, ahol két üres személykocsival dübörög át a nagyikindai vonat. Ez a szimbólikus határzúzó kapcsolat is olyan fájdalmasan nyikorog bele az éjszakába.

A Tisza is életjelt ad magáról.

*»Haragszik, mert azt híresztlik felőle,
Hogy a magyar az oláhnak,
A cseláknak adjon jusson belőle«.*

A kultúrpalota csukott szemmel őrzi Szeged nemes hagyományait,

közöttük azt a transzformált szállóigét: *Mindenki csak a saját hazájában lehet próféta*. Ezt népi nyelven így fejezi ki az alsóvárosi lokálpatriotizmus: *Fiatal még, de máris városunk szülöttje*.

A Tisza-kávéház előtt befagyott autók tanyáznak. Benn örvénylő kavarodásban visong a jazz-band, zongora, szaxofon és majom a köszörűkövön. A parketten nyershús-kiállítás; éhes szemű, ütődött emberek állják körül.

Ez Szeged, ahol nappal mindenki katolikus, éjjel mindenki zsidó.

Hová tűnt az ellenforradalom szent nekigyürkőzése? És hová az a büszkeség, amely ott csillog a Klauzál-téri szobor talpára vésve?

Itt már a hangulat is gazdát cserélt.

Éjfélkor nehéz árnyak botlanak egymásba; újévi jókívánságok. Mire a nap felkél, egymást ámitó mosollyal öleljük őket keblünkre s elfelejtjük, hogy fekete Szilveszterünk volt. Mert jön a magyar újév, a politika, az egymást-evés művészete. Ki veszi észre, hogy az újév becsempészte közénk a régi vendéget, hogy pörére vetkezetten bujkál a lelkek mélyén az élniakarás, a fajvédelem és kifogástalan átvásalt öltözetben köszönt ránk a nemzetvesztő jövevény; a mindennel való megbékélés. Ki veszi észre, hogy az évforduló tisztánlátására reá fagyott a hályog, a liberálizmus ökörnýála.

XIII.

Szeged, 1929.

A határvárossá átminősült Szeged alaposan rászorult a magyar kormány kegyére.

Szabadka, Temesvár, Arad, Nagyvárád felől elvágták vasúti hálózatát, a város éltető gyökereit.

A tiszaparti Metropolis mégis életjelt ad magáról. Az 1879-i árvíz félszázados évfordulóján egy nagykonceptióju statusférfiú jelenik meg a körtöltésen belül Klebelsberg Kunó gróf személyében, aki Tisza Lajos gróf mellett a város második újjáépítőjének nevez a nép.

Egész városrészeket bontat le és helyükbe felépíti a Kolozsvárról menekült egyetemet. A monumentális Fogadalmi-templom körül megépül a magyar Szent Márk-tér, az árka-dos Pantheonnal. A templomban felbúg a világ legtökéletesebb és Európa legnagyobb orgonája.

Ha a lelkek alusznak is, beszélnek a kövek, az épülő palotasorok. A Szent Gellért-kapu oldalán márványtábla hirdeti: *Te sexa loquuntur*.

A magyar rónának nem földrajzi, csak trianoni szögletében megmozdul az élet tavasza. A Tisza—Maros szöge a népesedés arányszámában országos rekordot tart. Itt születnek legsűrűbben a kis magyarok.

A város lakossága 140.000-re szökik fel.

Hiába vonyít a kávéházban a szaxofon, a dekadencia csak az aszfalton sétál, de odakünn a dorozsmai szélmalom körül belekacag a szilveszteri ködbe a sok apró gyermeklelek.

Ez a Szilveszter igazi zenéje.

Minden magyar városnak van egyénisége. Somogyország fővárosának igazi arculatát még senki se látta. A város most éli az urbanitásnak kamaszkorát.

Két évtized alatt olyan hatalmasat lendült, hogy maholnap már hosszú nadrágot kap a városok parlamentjében. Ezideig még a Tekintetes Vármegye gardirozza az életben, ő cenzurázza mondanivalóját.

Társadalmi élete nagyon exkluzív. A régi urak és az új magyarok nem tudnak elkeveredni.

Ilyen kétéletű a Szilvesztere is.

Szűkebb hazánk nagyjai nem tömegelnek a nyilvánosság előtt. Nagyon ismerik egymást.

A szilveszteri vendéglőtölteleket pedig nagyon nehéz volna kategorizálni.

Itt is pezsgőt durrogtat az elkeseredés.

Valaminek jönni kell, még pedig sürgősen. Hát erre isznak az emberek.

A Donnert eltakarja a köd. Az aszfaltos oldalon az ívlámpák párisi hencegése mellett még csak megmozdul az útca.

Keressük benne a jövő konturjait. A fiatalokat, akikről annyi szó esik. Hát bizony nincsenek sehol.

Azt mondják, itt kovácsolják az új életstilust, Koppány földjének késői ivadékai. Legszívesebben fehér lovat áldoznának Hadúrnak, de üres óráikban a Kereskedők Egyesületébe járnak szaxofont fújni.

A sokarcú Szilveszter pedig egy nagyot bök az évek számlapján. Óramutatója átkanyarodik egy új bizonytalanság felé.

Vitéz DÓCZI IMRE

elsőrendű kárpitos üzlete. Modern recami ágyak, fotelágyak készítője

Hid-utca 1. Telefon 28-90. Alapítási év 1918.

Igen jó minőségű

a r a n y

O l c s ó és szakszerű
töltőtoll j a v í t á s o k

töltőtoll

kisebb P 3'60

nagyobb P 4'—

Szent István Társulatnál.

Felelős szerkesztő vitéz MÁRIAFÖLDY MÁRTON dr.

A lapot szerkeszti és kiadja: BALOGH ISTVÁN dr.

Nyomja a Prometheus-nyomda.

Szeged, Dugonics-tér 12. Telefon: 23—29.